



2018

Kvartalsrapport

3.kvartal



Tal i heile tusen	REKNESKAP PR. 30.09.18					I % av gj.snitt forvaltningskapital		
	30-sep-18	30-sep-17	3. kvart 18	3. kvart 17	2017	30-sep-18	30-sep-17	2017
RESULTATREKNESKAP								
Renteinntekter og liknande inntekter	121.080	120.170	42.114	40.744	160.358	2,81	2,98	2,95
Rentekostnader og liknande kostnader	43.614	40.596	14.721	14.037	54.030	1,01	1,01	0,99
Netto rente- og kredittprovisjonsinntekter	77.466	79.574	27.394	26.707	106.328	1,80	1,97	1,95
Utbytte og andre inntekter av verdipapirer med variabel avkastning	26.511	41.976	958	0	42.658	0,61	1,04	0,78
Provisjonsinntekter og inntekter frå banktenester	28.304	26.917	9.769	9.801	36.249	0,66	0,67	0,67
Provisjonskostnader og kostnader ved banktenester	1.920	1.796	729	639	2.435	0,04	0,04	0,04
Netto verdiendring og gevinst/tap på valuta og verdipapir som er omløpsmidlar	4.249	6.227	1.891	741	8.597	0,10	0,15	0,16
Andre driftsinntekter	286	407	115	131	589	0,01	0,01	0,01
Personalkostnader	27.602	27.905	9.824	9.673	43.331	0,64	0,70	0,80
Administrasjonskostnader	19.779	16.908	6.643	4.679	25.707	0,46	0,42	0,47
Avskrivning mv. av varige driftsmidler og immatrielle eigendelar	2.420	2.470	812	786	3.564	0,06	0,06	0,07
Andre driftskostnader	9.961	8.645	2.605	1.638	11.247	0,23	0,21	0,21
Resultat før tap	75.135	97.376	19.511	19.965	108.137	1,74	2,42	1,99
Tap på utlån, garantiar m.v.	-3.448	2.749	-1.939	1.130	4.427	-0,08	0,07	0,08
Nedskrivning/reversering av nedskrivning og gevinst/-tap på verdipapir som er anleggsmidlar	0	0	0	0	0	0,00	0,00	0,00
Skatt på ordinært resultat	13.081	13.163	4.979	4.853	15.489	0,30	0,33	0,28
Resultat av ordinær drift etter skatt	65.501	81.465	16.471	13.982	88.221	1,52	2,02	1,62
Forvaltningskapital	5.893.343	5.641.779	5.893.343	5.641.779	5.581.965			
Gjennomsnittleg forvaltningskapital	5.764.394	5.389.401	5.764.394	5.389.401	5.442.718			

BALANSE	30-sep-18	30-sep-17	2017	Endring	
				1.000 kr.	%
EIGEDELAR					
Konter og fordringar på sentralbanken	42.849	44.188	42.735	-1.339	-3,03
Utlån til og fordringar på kredittinstitusjonar	322.875	534.823	553.682	-211.948	-39,63
Brutto utlån til og fordringar på kunder	5.017.661	4.629.926	4.641.105	387.734	8,37
Nedskrivning på individuelle utlån	10.919	12.137	12.751	-1.219	-10,04
Nedskrivning på grupper av utlån	18.635	17.861	18.130	774	4,33
Sum netto utlån til og fordringar på kundar	4.988.107	4.599.928	4.610.224	388.179	8,44
Sertifikat, obligasjonar og andre renteberande verdipapir med fast avkastning	135.971	119.798	125.922	16.173	13,50
Aksjar, andelar og andre verdipapir med variabel avkastning	294.843	231.750	138.486	63.093	27,22
Eigarinteresser i tilknytt selskap	75.159	75.159	75.159	0	0,00
Immatrielle eigendelar	891	1.396	891	-505	0,00
Varige driftsmidler	29.018	28.748	31.060	270	0,94
Andre eigendelar	1.898	1.663	1.672	235	14,12
Forskottsbetalte ikkje påløpte kostnader og opptente ikkje mottekne inntekter	1.733	4.327	2.135	-2.594	-59,95
SUM EIGEDELAR	5.893.343	5.641.779	5.581.965	251.564	4,46
GJELD OG EIGENKAPITAL					
Gjeld til kredittinstitusjonar	0	0	0	0	0,00
Innskot frå og gjeld til kundar	4.342.351	4.045.148	4.008.332	297.202	7,35
Gjeld stifta ved utsteding av verdipapir	645.232	754.104	716.919	-108.871	-14,44
Anna gjeld	24.790	30.339	33.803	-5.549	-18,29
Påløpte kostnader og mottekne ikkje opptente inntekter	4.084	3.559	8.640	525	14,74
Avsetjing for påløpte kostnader og forpliktingar	3.228	6.723	6.119	-3.495	-51,99
Ansvarleg lånekapital	50.061	50.051	50.056	9	
Sum gjeld	5.069.746	4.889.925	4.823.869	179.821	3,68
Eigenkapital	758.096	670.389	758.096	87.707	13,08
Resultat av ordinær drift etter skatt	65.501	81.465	0	-15.963	-19,60
Sum eigenkapital	823.597	751.854	758.096	71.743	9,54
SUM GJELD OG EIGENKAPITAL	5.893.343	5.641.779	5.581.965	251.564	4,46

Rekneskapan er ikkje revidert.

Lom, den 30. september 2018/25. oktober 2018

I styret for SpareBank 1 Lom og Skjåk

Hans Ivar Kolden
(styreleiar)

Tordis Brandsar

Anne Lise Marstein

Jo Trygve Lyngved

Sigbjørn Oppheim

Wenche Ritha Vilhelmsen

Unni Strand
(banksjef)

Forvaltningskapital

Forvaltningskapitalen er ved utgangen av september 2018 på 5.893,3 MNOK mot 5.641,8 MNOK på same tid i fjor. Dette er ein auke på 251,6 MNOK som tilsvarar 4,46%. Banken har pr. 30.09.18 eit volum på 1.441,5 MNOK i SpareBank 1 Boligkreditt AS. I tillegg har kundane våre eit volum på 154,2 MNOK i valutalån. Når ein reknar med dette, er forvaltningskapitalen på 7.489,0 MNOK. Dette er ein auke på 326,5 MNOK sidan 30.09.17. Dette tilsvarar 4,56%. Sidan nyttår er denne auken på 358,2 MNOK eller 5,02%.

Innskot

Innskot frå kundar har dei siste 12 månadane auka med 323,7 MNOK som tilsvarar 8,05%. Sidan nyttår har vi hatt ein auke i innskot på 8,37%. Innskot frå kundar er nå 4.342,4 MNOK.

Utlån

Utlåna har sidan september 2017 hatt ein auke på 406,4 MNOK til 5.017,7 MNOK. Dette gjev ein vekst i utlåna på 8,81%. Vekst inklusiv boligkreditt og valutalån er på 7,85%. Sidan nyttår viser utlånstala ein auke på 6,84% medrekna boligkreditt og valutalån.

Driftsresultat

Resultat av ordinær drift før skatt og tap er ved utgangen av september 2018 på 75,1 MNOK. På årsbasis utgjer resultatet 1,74% av gjennomsnittleg forvaltningskapital. På same tid i fjor var det 97,4 MNOK som da utgjorde 2,42% av gjennomsnittleg forvaltningskapital.

Etter skatt og tap har vi eit resultat på 65,6 MNOK, som utgjer 1,52% av gjennomsnittleg forvaltningskapital. Ved utgangen av september 2017 hadde vi eit resultat på 81,5 MNOK. Dette utgjorde 2,02% av gjennomsnittleg forvaltningskapital.

Netto rente- og provisjonsinntekter utgjer 77,5 MNOK. På årsbasis blir dette 1,80% av gjennomsnittleg forvaltningskapital. For tilsvarande periode i fjor utgjorde rente- og provisjonsinntektene 79,6 MNOK og 1,97%. Den største endringa her kjem frå auka rentekostnader som ein følgje av sterk innskotsvekst.

Utbytte utgjorde pr. 3. kvartal 26,5 MNOK, medan det på same tid i fjor var 42,0 MNOK.

Provisjonsinntekter og inntekter frå banktenester har gått opp med 1,4 MNOK til totalt 28,3 MNOK. Av dette er 8,7 MNOK provisjonar frå SpareBank 1 Boligkreditt som er ein auke på 0,5 MNOK frå i fjor. Vi har ein auke på 0,5 MNOK i provisjonar frå SpareBank 1 Forsikring.

Pr. 3. kvartal 2018 hadde vi netto verdiendringar på verdipapira på 4,2 MNOK.

Lønn og generelle administrasjonskostnader har auka frå 44,8 MNOK i 3. kvartal 2017 til 47,4 MNOK i 3. kvartal 2018. Andre driftskostnader er på 10,0 MNOK, som er ein auke frå 8,6 MNOK i fjor.

Sum driftskostnader utgjer 1,39% rekna av gjennomsnittleg forvaltningskapital, som er det same som pr. 30.09.17. Driftskostnader i prosent av driftsinntekter (ekskl. verdiendringar på verdipapir) er på 45,74%. Dette er ein auke frå 38,03% på same tid i fjor.

Ved utgangen av september har banken attendeført tap på 3,4 MNOK. Nedskrivning på individuelle og grupper av utlån er ved utgangen av september 29,6 MNOK, og nedskrivning på garantiar er på 0,5 MNOK.

Soliditet og kapitaldekning

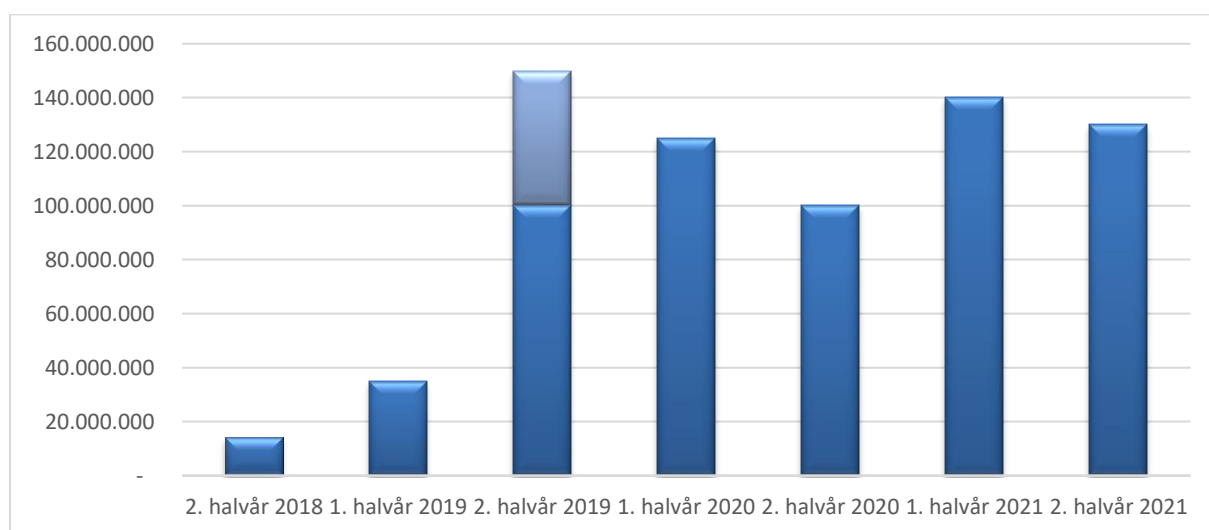
Banken har ein god soliditet med ei kapitaldekning på 19,15%. Rein kjernekapital er på 17,76%. Frå og med 1. januar 2018 skal vi gjere ei forholdsmessig konsolidering for eigardelar i samarbeidende grupper. Etter dette har vi ei kapitaldekning på 19,43%, ei kjernekapitaldekning på 17,90% og ei rein kjernekapitaldekning på 17,58%. Vi viser elles til kapitaldekningsnota.

Opparbeidd overskot hittil i år er ikkje med i kapitaldekningsutrekninga.

Eigenkapitalen medrekna overskotet hittil i år er på 823,6 MNOK

Likviditet og finansiering

Vi har ein stabil og god likviditet, og LCR ved utgangen av september er på 157%. Banken har følgjande forfallsstruktur på obligasjonsgjelda:



*ansvarleg lån

Forsikringsfusjon

SpareBank 1 Gruppen AS og DNB ASA inngjekk 24. september avtale om å slå saman forsikringsverksemdene. Dette vil skje ved at DNB Forsikring AS fusjonerer med SpareBank 1 Skadeforsikring AS. Planen er at det fusjonerte selskapet vil ha ein tilnærma komplett produktportefølje innanfor risikoforsikring til privat- og SMB-marknaden. I intensjonsavtalen er det lagt til grunn eit bytteforhold på om lag 80 prosent for SpareBank 1 Gruppen og om lag 20 prosent for DNB. Dette bytteforholdet baserar seg på verdien av dei to skadeforsikringsselskapa. SpareBank 1 Gruppen AS skal ha ein eigardel på 65 prosent og DNB 35 prosent i det nye selskapet. I tillegg har DNB sikra ein opsjon på å kjøpe seg opp til 40 prosent eigardel.

Selskapet vil framleis vere eit dotterselskap i SpareBank 1 Gruppen AS. I transaksjonen er det nye skadeselskapet verdsett til 19,75 mrd. kroner, inklusive verdien av personrisikoprodukt som blir overført dei respektive livselskapa til det nye selskapet. Tilsvarende vil bli lagt til grunn når DNB skal auke eigardelen til 35 prosent. Kjøpesummen for 15 prosent av aksjane vil derfor vere 2,96 mrd. kroner.

Basert på tal pr 31.12.17 og proforma konsernrekneskap, vil fusjonen og desse transaksjonane samla sett medføre ein auke i eigenkapitalen for SpareBank 1 Gruppen på konsernnivå på om lag 6,9 mrd. kroner.

SpareBank 1 Gruppen AS vil få ein skattefri gevinst på om lag 2,65 mrd. kroner som følge av nedsalget til DNB ASA. SpareBank 1 Gruppen sitt utbyttegrunnlag vil auke tilsvarande denne gevinsten. SpareBank 1 Lom og Skjåk sin andel av eit eventuelt utbytte på 2,65 mrd. kroner (1,47 prosent) utgjer om lag 39 mill. kroner. Eit evt. utbytte frå SpareBank 1 Gruppen vil vere avhengig av kapitalsituasjonen og avgjerder i dei styrande organ i selskapet, og kan tidlegast bli gjennomført i andre kvartal 2019.

Finanstilsynet har nyleg offentleggjort brev til finansdepartementet der det er forslag om endringar i det gjeldande regelverket som vi hindre finansinstitusjonar å betale ut utbytte basert på interimrekneskap. Dersom dette blir vedteke vil dette moglege utbyttet frå SpareBank 1 Gruppen til eigarbankane ikkje kunne skje før i 2020.

Utsiktene framover

I september sette Norges Bank opp renta for fyrste gong på lang tid. Dei fleste bankane har fylgt opp dette med å setje opp rentene på innskot og utlån. Det har også SpareBank 1 Lom og Skjåk gjort. Vi reknar med at den siste renteendringa skal kunne bidra til ein styrka rentenetto i tida som kjem, etter at den i ein lang periode nå har gått nedover.

Dei siste åra har vi hatt lite tap på utlån, og vi har dei siste åra hatt attendeføringar av gruppevise avsetningar. Utviklinga i portefølje-samansetjinga vår ser framleis positiv ut, men ein kan sjølvstyk ikkje sjå bort i frå at ein kan få tap på enkeltengasjement.

Reiselivsnæringa melder om nok ein god sesong, noko som er veldig viktig for området vårt og er sterkt medverkande til den låge arbeidsløysa vi opplever.

Dei store øydeleggingane flaumen Skjåk og Bøverdalen førte til i midten av oktober kan føre til noko auka aktivitet innanfor bygg- og anleggsbransjen.

Rekneskapan er ikkje revidert.

Grunnlag kapitaldekning	30.09.2018	30.09.2017
Sparebankens fond	758.096	670.389
Sum egenkapital	758.096	670.389
Fradrag for direkte og indirekte investeringer i selskap i finansiell sektor	-133.774	-109.589
Sum ren kjernekapital	624.322	560.800
Sum kjernekapital	624.322	560.800
Ansvarlig lån	50.061	50.000
Fradrag for direkte og indirekte investeringer i selskap i finansiell sektor	-1.142	-8.939
Netto ansvarlig kapital	673.241	601.861
Risikovekta beregningsgrunnlag		
Kreditt-, motparts- og forringelserisiko	3.235.347	3.047.355
Posisjons-, valuta-, og varerisiko	-	-
Operasjonell risiko	279.494	277.276
Svekket kredittverdighet hos motpart (CVA-risiko)	204	
Sum beregningsgrunnlag	3.515.045	3.324.631
Ren kjernekapitaldekning	17,76 %	16,87 %
Kjernekapitaldekning	17,76 %	16,87 %
Kapitaldekning	19,15 %	18,10 %

Forholdsmessig konsolidering	30.09.2018
Ren kjernekapital	756.041
Kjernekapital	769.780
Ansvarlig kapital	835.647
Netto Beregningsgrunnlag	4.300.848
Ren kjernekapitaldekning med forholdsmessig konsolidering	17,58 %
Kjernekapitaldekning med forholdsmessig konsolidering	17,90 %
Kapitaldekning med forholdsmessig konsolidering	19,43 %

Kapitalkrav	30.09.2018
Minstekrav	4,50 %
Bevaringsbuffer	2,50 %
Systemrisikobuffer	3,00 %
Motsyklisk buffer	2,00 %
<hr/>	
Ren kjernekapitalkrav	12,00 %
Kjernekapitalkrav	13,50 %
Kapitaldekningskrav	15,50 %
Pilar 2 kapitalkrav	2,50 %
<hr/>	
Ren kjernekapitalkrav	14,50 %
Kjernekapitalkrav	16,00 %
Kapitaldekningskrav	18,00 %

Fra 31.12.17 er kravet til bevaringsbuffer 2,5 prosent, systemrisikobuffer 3,0 prosent og motsyklisk buffer 2,0 prosent. Finansforetak som omfattes av de nye reglene må fra 31.12.17 minst ha ren kjernekapitaldekning på 12,0 prosent, kjernekapitaldekning på 13,5 prosent og kapitaldekning på 15,5 prosent for å dekke minste- og bufferkravene.

Finanstilsynet har pålagt SpareBank 1 Lom og Skjåk å ha kapital utover minstekrav og bufferkrav (Pilar 2) tilsvarende 2,5% av beregningsgrunnlaget som risikoer som foretaket er utsatt for og som ikke, eller bare delvis, er dekket i minstekravet i Pilar 1. Pilar 2-kravet skal dekkes av ren kjernekapital

Sparebank1 Lom og Skjåk benytter standardmetoden for kredittrisiko og basismetoden for operasjonell risiko.

Forholdsmessig konsolidering skal gjøres ved eierandeler i foretak i samarbeidende grupper. Konsolideringsreglene for samarbeidende grupper gjeldende fra 1. januar 2017 for foretak som har eierandel på 10 prosent og opp til 20 prosent, og fra 1. januar 2018 for eierandeler under 10 prosent. Sparebank1 Lom og Skjåk foretar forholdsmessig konsolidering fra og med 1. januar 2018 for eierandeler i SB1 Boligkreditt AS, SB1 Næringskreditt AS, SB1 Kredittkort AS, SB1 Finans Midt Norge AS og SamSpar

TAP OG TAPSAVSETNINGER

<i>Tusen kroner</i>	30.09.2018	31.12.2017
Nedskrivninger på individuelle utlån	10.919	12.751
Nedskrivninger på grupper av utlån	18.635	18.130
Nedskrivning på garantier	2.893	2.968
Sum nedskrivninger	32.447	33.849
Endring i nedskrivninger på individuelle utlån og garantier i perioden	-4.389	1.644
+Endring i nedskrivninger på grupper av utlån i perioden	505	-454
+Amortisert tap	217	579
+Konst.tap som det tidligere år er avsatt nedskrivning på individuelle utlån for	20	5.000
+Konst.tap som det tidligere år ikke er avsatt nedskrivning på individuelle utlån for	1.221	740
Inngang på tidlegare konstaterte tap i perioden	-1.022	-3.082
Tapskostnader i perioden	-3.448	4.427

MISLIGHOLDTE LÅN OG GARANTIER

Millioner kroner

	30.09.2018	30.09.2017	31.12.2017
Sum misligholdte engasjement (før nedskrivning på individuelle utlån)	16,2	28,5	23,9
Netto misligholdte engasjement (etter nedskrivning på individuelle utlån)	12,3	22,5	6,3
Øvrige tapsutsatte engasjement (før nedskrivning på individuelle utlån)	19,8	20,3	40,0
Netto tapsutsatte engasjement (etter nedskrivning på individuelle utlån)	12,4	11,3	9,4

Makrorapport

Under finn de SpareBank 1 Gruppen sin sjefsøkonom Elisabeth Holvik sin makrorapport.

Internasjonal økonomi

Tredje kvartal viste god vekst i særlig USA, noe som bidro til økt optimisme for utsiktene for verdensøkonomien. I USA steg BNP med en årlig realvekstrate på hele 4,2% i andre kvartal. For første halvår under ett steg BNP i USA med en årlig rate på 3,2%. Med økte renter og større frykt for negative effekter av handelskonflikten, så vil trolig årsveksten komme noe ned de neste årene. Trump-administrasjonen har et mål om å stabilisere veksten på en 3% bane, noe som kan synes litt høyt i møte med en aldrende befolkning og fortsatt svakere produktivitetsvekst enn det som var vanlig før 2008. IMF's vekstanslag for den globale økonomien er justert ned fra 3,9% til 3,7% i år og neste år, som følge av lavere vekst i fremvoksende økonomier og da særlig Kina.

USA har fremforhandlet en ny handelsavtale med Mexico og Canada, som vil erstatte NAFTA. Avtalen må godkjennes av den nye kongressen etter valget den 6. november. Med forbedrede vilkår for amerikanske arbeidere, vil det være veldig rart om ikke den nye avtalen vil bli vedtatt også om republikanerne skulle miste flertallet i ett av de to kamrene. Fortsatt gjenstår det å få på plass en ny handelsavtale med Kina. Hvis ikke en ny avtale kommer på plass i løpet av de neste par ukene vil USA ilegge ytterligere importtoll på kinesiske varer for USD 200 mrd. Dette vil skape problemer i en stadig tettere sammenvevd verdensøkonomi. Den største risikoen er at importtollen vil øke prisene i USA, og at det igjen vil tvinge sentralbanken til å sette opp renten mer enn det som er priset inn i markedet.

Citibanks «surprise indeks», som er en oversikt over hvor mange av økonomiske nøkkeltall som har kommet inn over eller under det som var forventet, har vært fallende for den globale økonomi samlet sett siden april i år. Dette er den lengste perioden med overraskende svake tall på 4 år. Fallende aksjekurser er en indikasjon på at utsiktene for den globale økonomi er enda svakere enn det som indikeres i IMF's prognoser. Et annet tegn på svakere utsikter fremover for den globale økonomi er at verdensindeksen for råvare har falt vel 20% så langt i år.

Den største bekymring er de svake utsiktene for Kina. Veksten i Kina har saket farten de siste par årene, og myndighetene prøver å styre økonomien inn for en «soft landing» etter mange år med kraftig stimulert vekst. Veksten har vært kredittrevet, og det har drevet opp særlig av nybygging i boligmarkedet. BNP steg med en årlig rate på 6,5% i tredje kvartal, og det er den svakeste veksten siden krisen i 2008-9. Handelskonflikten med USA forsterker de innenlandske problemene. Børsen i Kina har så langt i år falt med vel 25%, og valutakursen til Kina har svekket seg med vel 10% så langt i år mot den amerikanske dollaren.

Også utsiktene i Europa er svekket av usikkerheten rundt Brexit. Spørreundersøkelser blant bedrifter i UK falt i september til det laveste nivå siden februar. Den endelige deadline for å få på plass en avtale er 29. mars neste år. Flere bedrifter har vurdert å flytte produksjon til innenfor EUs grenser etter Brexit, for å unngå å bli rammet av eventuelle handelshindringer. Den franske regjering har advart fransk næringsliv, og bedt dem om å planlegge for flere mulige utfall, herunder at det ikke blir noen avtale. I så fall må UK trolig forholde seg til de generelle WTO reglene. Det virker usannsynlig at de ikke skal greie å komme frem til en avtale, men er det noe vi har lært de siste årene så er det at usannsynlige ting kan skje ☺

Den største usikkerhetsfaktoren i Europa i tillegg til Brexit er Italia, der det er en åpen konflikt mellom regjeringen og EU over statsbudsjettet. Regjeringen i Italia er åpent skeptisk til å underkaste seg EUs kontroll, og ønsker å øke offentlige utgifter. EU på sin side insisterer på at Italia må kutte i offentlige utgifter for å få kontroll med statsgjelden, som allerede er på et faretruende høyt nivå, på hele 130% av BNP. Rentene på italienske statslån stiger, og renten på 10 års statsobligasjonslån er på rundt 3,6%. Stiger lånerenten over 4% vil det bli et økende problem for regjeringen å betjene gjelden. Forskjellen mellom en 10 års statslånerente i Italia versus Tyskland er nå på 3,18 prosentpoeng. Den italienske regjering har tidligere sagt at om denne renteforskjellen øker til 4 %-poeng, så vil de gjøre tiltak. Det kan altså se ut til at finansmarkedet stiller seg på EUs side i konflikten, og at press fra rentemarkedet kan få den italienske regjering til å gjennomføre innsparinger på statsbudsjettet. Renten på en tysk 10 års statsobligasjon har falt til 0,4%. I likhet med amerikansk statslån blir tyske obligasjoner regnet som et svært trygt sted å plassere penger av investorer.

Som følge av den sterke veksten i USA har sentralbanken i USA satt opp renten til med 2 prosentpoeng, og varslet at det kommer en renteheving til i desember. Neste år venter markedet at sentralbanken vil heve renten videre 3 ganger, og at styringsrenten på lang sikt vil øke opp mot 3%.

Stigende renter har gitt en kraftig styrking i USD, og økt kapitalinngangen til USA. 10 års renten på amerikansk statsobligasjoner har etablert en klart stigende trend, og har holdt seg over 200 dagers glidende snitt siden oktober i fjor, og over 3% siden september. Med økt uro i aksjemarkedet og i fremvoksende økonomier har det vært en viss flukt til trygge renteplasseringer i USA, noe som har bidratt til å holde nede de lange rentene. Trenden virker imidlertid å være klart for en videre stigning i de lange rentene i USA.

I Europa holder den europeiske sentralbanken rente uendret, og i pressemeldingen fra juli sier de at de forventer at renten vil bli holdt uendret til etter sommeren 2019, og uansett så lenge det er nødvendig for å få fart på økonomien.

Norsk økonomi

Den betydelige økningen i oljeprisen i år er godt nytt for norsk økonomi. Veksten i norsk økonomi økte farten gjennom 2017 og inn i 2018, og vil trolig bli på rundt 2,5% i år og neste år for fastlandsøkonomien. Konjunkturoppgangen har nå vart i godt over ett år, med veksten er mer moderat enn vi er vant til i oppgangsperioder. Selv om veksten stimuleres av lav rente og svak kronekurs, har optimismen blant bedrifter og i husholdningene vært mer beskjeden enn i tidligere oppturer. Fremover drives oppgangen av økte oljeinvesteringer, og det meldes om høy aktivitet og mangel på fagfolk på Vestlandet. Oljeinvesteringene ventes å øke med 2,5% fra 2017 til 2018 til rundt 156 mrd kroner. Oljeinvesteringene er ventet å øke hele 11% fra 2018 til 2019, noe som vil gi ytterligere positive ringvirkninger for næringslivet langs kysten.

Det siste året har konsumet i husholdningene tatt seg opp, takket være lave renter og bedre utsikter for arbeidsmarkedet. I fjor bedret arbeidsmarkedet seg og lønnsveksten økte 2,3%. Lønnsveksten i år ligger an til å bli 2,8%, og med en prisvekst på 2,7% tilsier det en realvekst på om lag 0,1%. Neste år venter vi en vekst i lønninger på 3,2% og en prisvekst på beskjedne 1,3%. Det vi gir en reallønnsvekst på hele 1,9%. Høyere lønn og lavere arbeidsledighet vil bidra til å løfte privatkonsumet neste år til rundt 2% de neste par årene. En mer beskjeden økning i boligpriser og høyere renter på boliglån vil bidra til å dempe konsumveksten noe. Gjeldsveksten vil bli mer beskjeden fremover i og med at boligprisveksten flater ut.

Norges Bank hevet som ventet renten i september, og holdt renten uendret på rentemøtet i oktober. De varslet at neste renteøkning mest sannsynlig vil komme i mars neste år. De tar seg med andre ord svært god tid med å normalisere rentene videre. Prisveksten målt ved den underliggende prisindeksen KPI-JAE var på 1,9% i september, mens total KPI var på hele 3,4%, godt over det nedjusterte mandat for pengepolitikken fra mars i år, der inflasjonsmålet ble senket fra dagens 2,5% til 2,0%. Den høye prisveksten skyldes svært høye strømpriser i september. Med store nedbørmengder på Vestlandet i høst så vil strømprisene komme ned, og vi kan se en lavere konsumprisvekst fremover.

Finansmarkedene

Renter

I Norge er rentene på vei opp. Markedet tror på renteoppgang, men at den kommer til å bli svært moderat sammenlignet med tidligere oppganger. I følge markedets forventninger skal korte renter i løpet av en 5 års periode øke med 1,5-2%-poeng. NIBOR-spreaden kom kraftig ned etter renteøkningen i september, og har ligget rundt 0,35%-poeng etter rentemøtet. 3 måneders NIBOR rente har lagt stabilt rundt 1,1% siden rentemøtet.

Lange renter

Renten på en 10 års statsobligasjon i USA har etablert seg over 3%, og har etablert en klar stigende trend. Frykt for handelskrig har gitt en viss kapitalinngang til trygge plasseringer i USA, noe som har hindret en kraftig renteoppgang.

Usikkerhet om banksektoren og ny politikk i Italia har bidratt til kapitalutgang fra Italia, og til å løfte renten på en 10 års statsobligasjon til 3,6%. Tilsvarende har renten på en tysk 10 års obligasjon falt til 0,4%. I Norge har 10 års statsobligasjonsrenten holdt seg rimelig stabil rundt 2% de siste månedene.

Kronen

Den norske kronen har styrket seg marginalt siste kvartal, målt ved den importveide indeksen I-44. Mot Euroen har kronen styrket seg rundt 3% siden årets start, mens den er så godt som uendret mot USD fra årets start.

Aksjemarkedene

Aksjemarkedet har svekket seg i år på bekymring om at veksten har nådd toppen i USA, og at høyere renter og opptrapping av handelskrigen vil dempe global vekst fremover. I USA vil importtoll gjøre at en del importerte varer og innsatsvarer vil stige i pris. Om bedriftene velger de økte kostnadene over på kundene, så vil det øke konsumprisene i USA og sentralbanken kan i verste fall måtte heve rentene mer enn det som er priset inn i markedet. Om bedriftene ikke velter de økte kostnadene over på kundene, eller kun velger deler av dem over, så vil marginene svekkes. Usikkerhet rundt handelskonflikten ser dermed ut til å få betydelig effekt på aksjemarkedet.

Så langt i år er den brede FTSE All-World aksjeindeksen ned mer enn 20%. Et aksjefall på mer enn 20% defineres som et fallende marked, så det vil i seg selv bidra til nervøsitet rundt den videre veien for aksjer. Fortsatt utmerker Oslo Børs seg som positiv, mens det har gått særlig hardt ut over fremvoksende økonomier og Kina. S&P 500 og Dow Jones har falt så mye de siste dagene at de er kommet i negativt for året under ett. Børsene i Europa og UK er ned mer enn 10% så langt i år.

Oljeprisen steg til 86 dollar fatet i begynnelsen av oktober, men har etter det falt til 76 dollar fatet på svakere vekstutsikter. Selv om Oslo Børs har fulgt med oljeprisen på vei ned, så er aksjeindeksen fortsatt høyere enn ved årets start.